

Remissvar avseende Framtidens filmpolitik, Ds 2015:31

Svenska Bio lämnar härmed sitt yttrande över Kulturdepartementets promemoria Framtidens filmpolitik (Ds 2015:31).

Sammanfattning

Att människor tillsammans tar del av och samtalar om en kulturupplevelse är lika nödvändigt i dagens digitaliserade samhälle som tidigare. Biografen som mötesplats och en oberoende filmproduktion är två viktiga stöttor för svensk demokrati och yttrandefrihet. För att svensk filmpolitik ska bli framgångsrik, behöver staten samverka med andra aktörer inom filmsektorn.

- Vi motsätter oss en höjning av mervärdesmoms på biografen från dagens 6 procent till förslaget på 25 procent. Regeringen har inte presenterat skäl till varför biograferna ska få höjd moms medan "cirkus-, teater-, opera- eller balettföreställningar eller andra jämförbara föreställningar", får behålla lägre momssats¹.
- Som regeringen anger blir höjt biljettpris en konsekvens av höjd moms. Det riskerar att leda till att fler inte har råd att gå på bio, samtidigt som företagsresultatet för biografägarna kommer minska. När biografen stänger som följd av detta, kommer vissa orter inte längre ha någon biograf som mötesplats.
- Vi tror inte att det är bra för svensk filmkultur och dess oberoende att lämna den svenska modellen med ett filmavtal till förmån för att regeringen ska få ökad kontroll över kulturen.
- Vi delar regeringens övergripande mål, om ökad jämställdhet och mångfald inom filmkulturen. En ny förhandlingsrunda behöver inledas snarast, där fler aktörer ges möjlighet att förhandla. Till exempel vore det fruktbart om företrädare för upphovsmän och olika digitala fönster deltog.

¹ Ds. 2015:31. Sid. 8.

Generella synpunkter

Svenska Bio är en biografkedja vars biografier huvudsakligen ligger i mindre städer. Vi välkomnar regeringens ambition att ta ett nytt grepp kring filmkulturen. Tillgänglighet, mångfald och jämställdhet är viktiga frågor som behöver lyftas. Dagens system med ett filmavtal har tjänat svensk filmkultur väl, ända sedan det ingicks för första gången år 1963. Filmavtal har ingåtts i sex olika former. Skälet till att det omförhandlas är att vår omvärld ständigt förändras, vilket ställer krav på hela filmkulturen att följa med i utvecklingen. Det är bra. Regeringens förslag skulle, om det förverkligades, innebära en politisering av filmkulturen genom att regeringen övertar all makt. Att dessutom höja momsen på biobesök vore förödande för en levande och oberoende filmkultur. Filmavtalet är mer än en finansieringsmodell. Det är en samarbetsmodell med gemensamt ansvar för svensk film som nu riskerar att gå helt förlorad.

Höjd moms på biobiljetter

Regeringen föreslår att momsen på biobiljetter ska höjas från 6 till 25 procent. Regeringen blandar äpplen och päron genom att likställa biografier med exempelvis hyrfilm på nätet, video on demand (vod).² Hyrfilm på nätet har inga biosalonger som behöver underhållas och betalas hyra för, inga projektorer, filmdukar eller personal som ska sköta försäljning, service och underhåll på plats. Därför anser vi att lagtexten som den lyder idag, "konserter, cirkus-, biograf-, teater-, opera- eller balettföreställningar eller andra jämförbara föreställningar"³, är den korrekta. Statskontoret tar i sitt remissvar upp bristen på diskussion kring olika momssatser inom kulturområdet.⁴

Mjölby, Skara, Vetlanda och Mora är orter med biografier som löper stor risk att tvingas stänga om momsen höjs.

² Ds. 2015:31. Sid. 120.

³ Ds. 2015:31. Sid. 8.

⁴ <http://www.regeringen.se/contentassets/f3bcb0abe31b467ca87b568e55b0211f/statskontoret.pdf>

Konsekvenser av höjt biljettpris

I promemorian fastslås att förslaget att höja mervärdesskattesatsen till 25 procent för tillträde till biograf föreställningar "bedöms fullt ut slå igenom på biljettpriserna genom att dessa höjs".⁵ Det finns flera problem med förslaget:

- Biljettpriset för ett biobesök är redan idag så högt att det riskerar att utestänga människor med lägre inkomster. Ett höjt biljettpris kommer att exkludera ännu fler människor från biobesök på grund av att det blir för dyrt.
- När fler tvingas nedprioritera biobesök på grund av höga priser finns det risk att illegal streaming/nedladdning ökar. Dagens filmavtal har haft som särskilt mål att motarbeta just illegal konsumtion av upphovsrättsskyddat material och har avsatt särskilda resurser för detta.⁶
- Det står i promemorian att biografägarna kommer att hantera momshöjningen genom att till hälften föra över den på konsumenterna genom ökade biljettpriser, till hälften genom minskat företagsresultat.⁷ Alltså blir effekten dubbel: färre får råd att gå på bio samtidigt som marginalerna minskar. Biograferna visar inte bara film utan är också en mötesplats där människor tar del av kultur tillsammans och samtalar om den. För att mötena ska vara möjliga över hela landet måste priset på en biobiljett vara attraktivt. Biografer på mindre orter kommer att drabbas hårt eftersom de har små marginaler. Köping, Landskrona och Västervik är tre exempel på orter som tack vare riktade satsningar har ökat antalet biobesök men som med regeringens förslag riskerar att åter tappa stora antal besökare.
- På vissa mindre orter finns det få andra mötesplatser än biografen för exempelvis ungdomar. Av det skälet vore det dumt att göra biograferna tillgängliga för kapitalstarka grupper.
- För att biograferna med minst marginaler ska kunna överleva den omvälvning regeringen föreslår, kommer de att i ännu större utsträckning visa de filmer som ger störst publik. Att den smalare filmen får stå tillbaka ytterligare vore inte bra för mångfalden inom filmkulturen.

Statens kontroll över filmkulturen

Att lämna den svenska modellen med ett filmavtal till förmån för en direkt statlig styrning av filmkulturen⁸, skulle motverka den svenska filmkulturens oberoende. Regeringens ambition att politiken ska styra filmkulturen, något som framgår av promemorian och som kulturminister Alice Bah Kuhnke (MP) sade under ett seminarium i Almedalen, rimmar illa med en oberoende filmkultur.

Stiftelsen Svenska Filminstitutet

Av promemorian framgår att Stiftelsen Svenska Filminstitutet (SFI) bör omvandlas till en myndighet om modellen med filmavtal avvecklas.⁹ Vi anser att såväl filmavtalet som SFI bör finnas kvar. Det blir en märklig ordning om staten ska styra filmkulturen. Höjd moms och att gå från oberoende filmkultur till statlig filmpolitik riskerar att ta död på kreativiteten och göra biograferna till museer. Det är fel väg att gå för Sverige.

⁵ Ds. 2015:31. Sid. 120.

⁶ 2013 års filmavtal. Paragraf 3.

⁷ Ds. 2015:31. Sid. 120.

⁸ Ds. 2015:31. Sid. 108.

⁹ Ds. 2015:31. Sid. 114.

Medel till svensk filmproduktion

Under kapitel 11.4.1 i promemorian fastslås att den höjda mervärdesskatten för biografbesök i kombination med slopad avdragsrätt för avgifter och bidrag kommer att leda till ökade intäkter på cirka 260 miljoner kronor, enbart under första året, år 2017. De efterföljande åren beräknas staten tjäna 240 miljoner kronor om året med det nya systemet.¹⁰ Kulturministern har gett beskedet att pengarna till svensk filmkultur inte kommer minska, men hon specificerar inte vilken nivå som menas. Det är ett rätt otydligt besked, inte minst samtidigt som statens intäkter beräknas öka med över 200 miljoner kronor om året. Det beskedet, om vi ska kalla det för besked, gäller alltså med den nu sittande regeringen. Ingen vet hur prioriteringarna ser ut efter 2018. Vi riskerar att lämna samarbetsmodellen, där centrala aktörer har inflytande, för att införa politisk godtycklighet.

Vi har noterat hur det gick för idrottsrörelsen, som tidigare fick en andel av Svenska Spels vinst. 2011 ändrades systemet och den resursökning som idrottsrörelsen såg under början av 2000-talet har sedan dess uteblivit. Nu är regeringen på väg att göra samma sak med filmkulturen. Med ökad statlig kontroll kommer filmkulturen bli helt beroende av politikens vilja. Vi hamnar i ett underläge och kommer tvingas stå med mössan i hand för att be om pengar. Om regeringens ambition är att få svensk film att växa, bör den låta kulturen vara fri.

¹⁰ Ds. 2015:31. Sid. 119.

Avslutning

Vår förhoppning är att vi kan återgå till förhandlingsbordet med målet att nå ett nytt filmavtal. Det finns brister i nuvarande avtal, och processen att komma fram till ett nytt avtal kan vara lång och tidskrävande, men avtal och samarbete är det sätt som på längre sikt skapar de bästa förutsättningarna för svensk film. Att svenska staten enväldigt ska bestämma över filmstödet innebär att vi riskerar en likriktning och utarmning av svensk film. Att staten finansierar detta med höjd moms, riskerar att slå undan benen för framför allt mindre biografer.

Stockholm den 24 juli, 2015

Svenska Bio

Peter Fornstam
VD